

Handlings- program

2017–2020

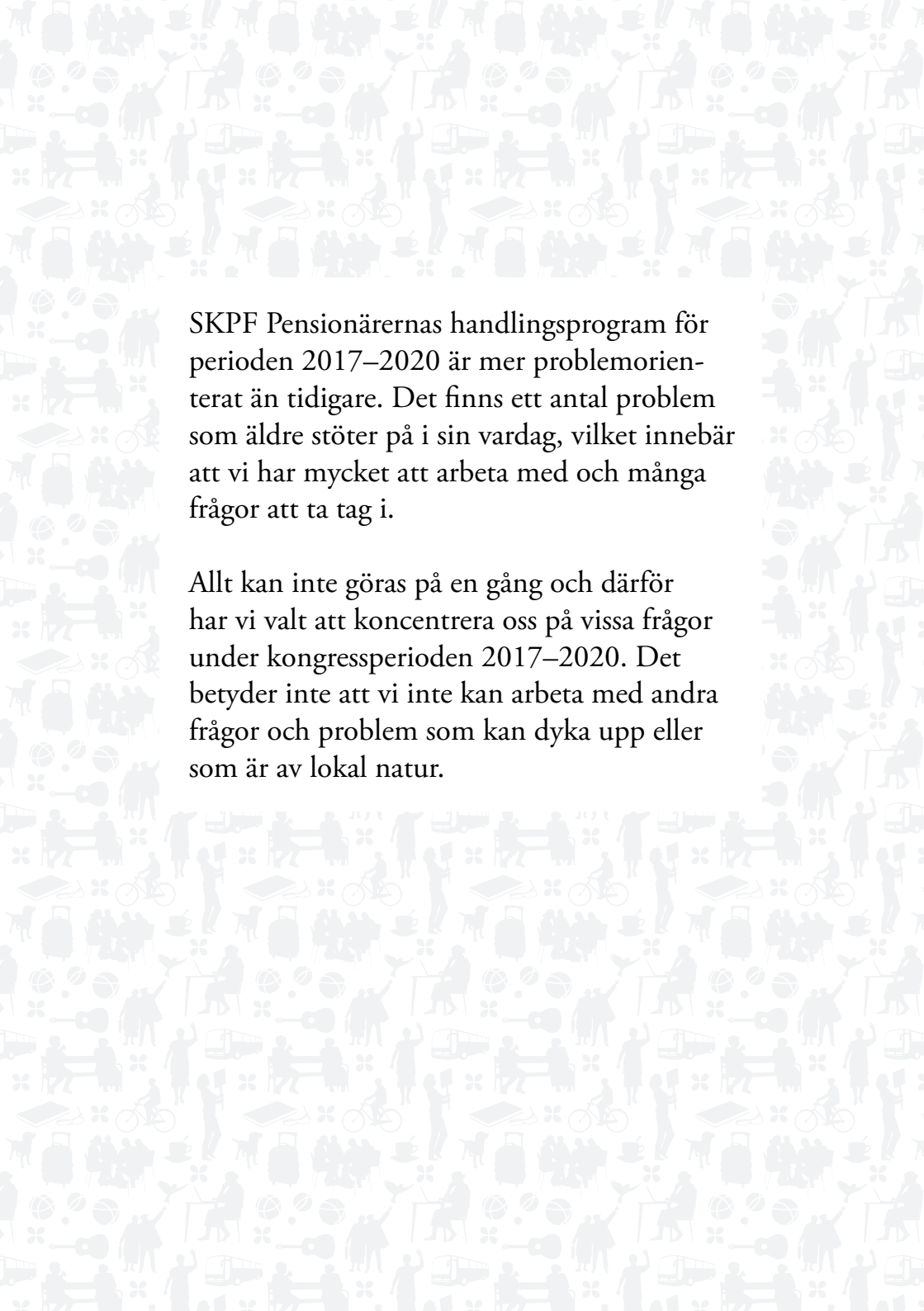
Innehåll

Vår vision	5
Periodens viktigaste problemområden	7
1) Jämställdheten	7
2) Pensionssystemet	7
3) Sjuk- och aktivitetsersättningen	8
4) Boendesituationen för äldre	8
5) Äldreomsorgen och sjukvården	9
6) Äldres trygghet och säkerhet	10
7) Åldersdiskrimineringen	11
8) Äldres hälsa och välbefinnande	11
Detta arbetar vi för 2017–2020	13
Jämställdhet, pensioner och ekonomi	13
Sjuk- och aktivitetsersättningen	14
Boendesituationen för äldre	15
Äldres vård och omsorg	16
Äldres trygghet och säkerhet	18
Åldersdiskrimineringen	20
Äldres hälsa och välbefinnande	21
Rekrytering och medlemsvård	23
Internationell verksamhet	24

Vår vision

SKPF Pensionärerna arbetar för ett samhälle där alla äldre ges möjlighet att leva ett bra liv med en god ekonomi, med den omvårdnad och sjukvård som behövs, med god tillgänglighet och utan att diskrimineras.

SKPF Pensionärerna ska etablera sig som en välkänd intresseorganisation för pensionärer genom att påverka beslutsfattare och öka inflytandet i de frågor som medlemmarna tycker är viktiga. SKPF Pensionärerna ska arbeta för det goda livet, där ingen pensionär behöver kämpa för sin överlevnad.

SKPF Pensionärernas handlingsprogram för perioden 2017–2020 är mer problemorienterat än tidigare. Det finns ett antal problem som äldre stöter på i sin vardag, vilket innebär att vi har mycket att arbeta med och många frågor att ta tag i.

Allt kan inte göras på en gång och därför har vi valt att koncentrera oss på vissa frågor under kongressperioden 2017–2020. Det betyder inte att vi inte kan arbeta med andra frågor och problem som kan dyka upp eller som är av lokal natur.

Periodens viktigaste problemområden

De viktigaste problemområdena för SKPF Pensionärerna att arbeta med är:

1. JÄMSTÄLLDHETEN

I dagens Sverige tar kvinnans genomsnittliga pension slut klockan 16.45 om mannens räcker hela dygnet. Detta är framförallt en följd av det ojämställda arbetslivet, men också av antaganden som gjordes när pensionssystemet infördes och som inte har infriats. En av de absolut viktigaste målsättningarna för SKPF är att förbättra situationen för de kvinnor som har sämst pensioner, att på andra sätt öka jämställdheten i pensionssystemet och arbeta för ett arbetsliv som på sikt förbättrar jämställdheten när man blir pensionär.

2. PENSIONSSYSTEMET

Dagens pensionssystem skapades utifrån ett antal förutsättningar som ännu inte har uppfyllts. Några av dem är:

- Att bromsen bara skulle slå till i undantagsfall.
- Att premiepensionen skulle bli guldkant för pensionärerna.
- Att medellivslängden skulle utvecklas i måttlig takt.
- Att lönerna på arbetsmarknaden inom kort skulle bli jämställda.

Flera avgörande förutsättningar som låg till grund för den politiska enigheten bakom systemet infriades alltså inte. Följden är att vi har ett underfinansierat och ojämnt pensionssystem som inte klarar av sin mest grundläggande uppgift: att försörja dagens pensionärer. Ett av våra viktigaste krav är därför att hela pensionsystemet måste ses över!

3. SJUK- OCH AKTIVITETSERSÄTTNINGEN

Nästan en kvarts miljon människor lever på sjukersättning i Sverige i dag. Den som har sjuk- och aktivitetsersättning lever ofta på existensminimum. Inkomster på runt 8 000 kr i månaden är inte ovanligt. Samtidigt betalar de den högsta procentuella skatten av alla medan deras ersättning inte räknas upp med lönerna utan med prisbasbeloppet. Tillvaron för de här personerna blir en daglig kamp för att överleva, med kroniska sjukdomar och usel ekonomi. Detta måste vi tillsammans ändra på!

4. BOENDESITUATIONEN FÖR ÄLDRE

Att få bo i en bra och funktionell bostad som man har råd med, borde vara en rättighet för alla äldre. Kommunerna har skyldighet och ansvar att producera äldreboenden. I dag byggs en hel del bostäder och produktionen stimuleras och subventioneras. Men även möjligheten att efterfråga bostäder måste förbättras. Bostadstillägg och skatter är i dag ett hinder för äldre som vill flytta eller byta bostad. I dag bor många äldre kvar för länge i bostäder som inte är optimala eftersom

det råder brist på boendeformer som är anpassade för livets olika behov.

Tillgänglighet i och utanför bostaden är också ett problem, hiss saknas ofta och det kan vara nivåskillnader i form av exempelvis halvtrappor i entréer. Många saknar i dag valfrihet i boendet, äldreboendestäder måste finnas i olika upplåtelseformer och med olika servicefunktioner. Samhällsplanering som post, bank, kollektivtrafik, belysning med mera måste också, bättre än i dag, ta hänsyn till de äldres behov.

5. ÄLDREOMSORGEN OCH SJUKVÅRDEN

5.1 Kvalitet och tillgänglighet:

Dagens hemtjänst och sjukvård fungerar väldigt olika beroende på var man bor. Många får inte den hjälp eller vård som de behöver. Deras möjligheter att leva ett bra liv begränsas då kraftigt.

Underbemanning och platsbrist skapar otrygghet för enskilda och en bristande tillit till att samhället förmår ta hand om den som blivit äldre och sjuk. Men det finns också många goda exempel på hur man skapar god kvalitet och hög tillgänglighet, utan att kostnaderna för den enskilde blir för höga. Välfärdsteknologi och förbättrad specialistvård ger ökade möjligheter att ge vård och rehabilitering för sjukdomar som förut inte gick att behandla.

Kvaliteten och tillgängligheten behöver ökas. I dag används för mycket av de gemensamma resurserna till annat än hög kvalitet och tillgänglighet. Överskott i verksamheterna ska regelmässigt återinvesteras och valfrihet ska handla mer om att kunna välja innehåll i verksamheten än vem som utför den.

5.2 Delaktighet:

Alla människor oavsett ålder har, om de får rätt förutsättningar, kapacitet och förmåga att vara delaktiga i sin vård och omsorg. Delaktighet förutsätter att individen får information och återkoppling. Det är alltid individens behov som ska ligga till grund för vilken vård och omsorg man får när man blir äldre.

6. ÄLDRES TRYGGHET OCH SÄKERHET

Begreppen trygghet och säkerhet innefattar allt från att veta att den som kommer och ger hemtjänst är någon man träffat förut, till att slippa vara rädd för hot och våld, såväl utanför som i det egna hemmet. Fysisk och psykisk trygghet är lättare att radera än att bygga upp. Mycket erfarenhet finns om hur man arbetar med dessa ofta svåra och helt individrelaterade behov, men kunskapen behöver spridas och tas mer på allvar än i dagsläget. Tillgången till enkla trygghetskapande hjälpmedel, som till exempel larm och gånghjälpmedel, är en viktig del. Men vi måste även värna den trygghet som uppstår när man kan använda ett bekant betalningsmedel eller när man får ett vänligt bemötande i stället för en byråkratisk replik i kontakterna med samhället.

Olika tekniska rön och uppfinningar kan möjliggöra en tryggare tillvaro, men kan också, fel använt, skapa ökad isolering.

7. ÅLDERSDISKRIMINERINGEN

I dag förekommer det alltför mycket åldersdiskriminering i samhället. Vilka vet bättre om äldres villkor och situation än de äldre själva? Möjligheterna till inflytande och delaktighet för äldre ser väldigt olika ut i landet. I de politiskt tillsatta församlingarna behöver fler äldre komma till tals och få uppdrag. Detta är primärt en uppgift för de politiska partierna, men vi måste se till att de gör sitt arbete. Även inom de rådgivande organ som finns i kommuner och landsting behöver formerna och villkoren stramas upp och förbättras. I dag saknas pensionärsråd i många kommuner, vilket är en stor brist, i andra är det mer av ensidigt informationsorgan medan det i andra kommuner och landsting fungerar alldeles utmärkt.

Vi behöver som organisation se till att våra representanter får den utbildning och det stöd som behövs för att aktivt driva förbundets frågor.

8. ÄLDRES HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Många äldre mår i dag sämre än vad de skulle behöva göra. Isolering och ensamhet, boende som medför problem i vardagen, dåliga tänder och psykisk ohälsa är faktorer som påverkar välbefinnandet negativt. Många äldre läggs i dag in på sjukhus på grund av felaktig medicinering.

Mötesplatser där äldre tryggt kan träffas saknas på många håll. Likaså tillräckliga möjligheter att delta i kulturlivet. Tillgänglighet och förebyggande verksamhet är ofta otillräckligt utbyggd, liksom personalens utbildning. Det saknas också tillräckliga satsningar på E-hälsa i hela landet.

Detta arbetar vi för 2017–2020

JÄMSTÄLLDHET, PENSIONER OCH EKONOMI:

”Hela pensionssystemet måste ses över!”

Det svenska pensionssystemets nuvarande uppbyggnad gör att pensionerna urholkas alltmer. De pensionsnivåer som utlovades när systemet infördes har inte kunnat uppfyllas, utan minskar hela tiden i en jämförelse med pris och löneutvecklingen. Pensionssystemets uppbyggnad missgynnar också strävan efter ökad jämställdhet i samhället.

Hela pensionsystemet behöver därför ses över och förändras i grunden, likaså det skattesystem som missgynnar pensionärer som kollektiv.

SKPF Pensionärerna ska arbeta för:

- Att pensionen beskattas lika som lön.
- Att den så kallade ”bromsen” tas bort.
- Att pensioner utvecklas i enlighet med inkomstbasbeloppet.
- Att premiepensionssystemet avskaffas.
- Att taket för bostadstillägg höjs.
- Att tidsperioden för omställningspensionen förlängs.
- Att hela systemet görs mer lättbegripligt.

- Att det går att leva, och inte bara överleva, på pensionen.
- Att den s.k. normen på 1,6 procent ska slopas eller åtminstone halveras.

SJUK- OCH AKTIVITETSERSÄTTNINGEN:

"Avskaffa straffskatten på sjukdom!"

Det ska inte vara behäftat med fattigdom att bli så sjuk att man inte kan arbeta. Ändå har detta varit fallet under lång tid i Sverige. En otillräcklig sjukersättning, en orättvis skattepolitik och stegvisa nedmonteringar av tryggheten har gjort att de med full sjukersättning, som tidigare kallades förtidspensionärer, är en av samhällets mest utsatta grupper.

Även om utförsäkringarna med en bortre tidsgräns har avskaffats, så fortsätter den hårda politiken mot de sjuka. Sverige har i dag hårdare krav än nästan alla andra OECD-länder när det gäller möjligheten att få sjukersättning. SKPF Pensionärerna ser med oro på hur politiska siffermål om sjuktalet gång på gång följs av striktare bedömningar från Försäkringskassan, utan att lagen har ändrats. Det är inte rättssäkert, och ingen blir friskare av att behöva oroa sig över en osäker inkomst.

SKPF Pensionärerna ska arbeta för:

- Att straffskatten på sjukdom avskaffas. I dag betalar de med full sjukersättning högre skatt på

sin inkomst än både ålderspensionärer och förvärvsarbetande. Sjukersättningen bör beskattas som arbetsinkomst.

- En höjning av sjukersättningen till nivåer som går att leva på.
- Att sjukersättningen räknas om varje år på samma sätt som den allmänna inkomst- och tilläggspensionen.
- Att bevaka och driva opinion kring att lagarna på området följs och tillämpas rättssäkert av berörda myndigheter.

BOENDESITUATIONEN FÖR ÄLDRE:

"Äldre ska få bestämma över sitt boende!"

Många äldre bor i dag i bostäder som inte är optimala för deras behov. Detta kan ha många orsaker, men två av de viktigaste är bristen på bostäder och att många äldres ekonomi inte räcker till för att köpa dyra bostadsrätter eller betala höga hyror i nyproduktion.

Tillgången på lämpliga bostäder i olika upplåtelseformer är en av de viktigaste välfärdsfrågorna för landets äldre. Äldre ska själva ha ett avgörande inflytande över sitt boende. För de äldre som kräver omfattande vård ska det finnas tillräckligt antal platser i vård- och omsorgsboenden.

Detta ställer krav på kommunerna att se till att det finns alternativa boendeformer. Samhällsplaneringen

måste ta hänsyn till miljön i bostadsområdena så att äldre inte blir fångar i sitt område.

SKPF Pensionärerna ska arbeta för:

- Att fler bostäder byggs för äldre. Att det skapas fler alternativa boendeformer till rimliga boendekostnader och med god tillgänglighet, samt med möjligheter till sociala mötesplatser, service och kommunikationer.
- Att kvarboendepincipen tillämpas endast så länge som den äldre så önskar och har tillgång till god service.
- Att ensamhet och hög ålder ska ge rätt till bistånd för ett annat boende till rimliga kostnader i olika boendeformer.
- Att kommunerna på olika sätt ska underlätta för äldre att flytta till annat boende, bland annat genom att aktivt kontakta äldre för att informera och presentera äldreomsorgens tjänster.

ÄLDRES VÅRD OCH OMSORG:

"Individens behov måste få styra!"

Alla människor oavsett ålder har, om de får rätt förutsättningar, kapacitet och förmåga att vara delaktiga i sin vård och omsorg. Delaktighet förutsätter att individen får information och återkoppling. Det är alltid individens behov som ska ligga till grund för vilken vård och omsorg man får när man blir äldre.

För närvarande styrs vård och omsorg av HSL (Hälsö- och sjukvårdslagen) och SoL (Socialtjänstlagen). Det uppstår ofta problem med gränsdragningen mellan dessa lagar då det inte alltid är tydligt vem som är ansvarig vid vissa sjukdomstillstånd.

SKPF Pensionärerna ska arbeta för:

- En enhetlig lagstiftning som omfattar både vård och omsorg, så att de äldre inte riskerar att falla mellan stolarna när varken kommun eller landsting tar sitt fulla ansvar vid sjukdom och rehabilitering.
- Att alla äldre som har behov av det får en fast vårdkontakt. Den fasta vårdkontakten ska ha medicinsk utbildning och finnas på vård- eller hälsocentral.
- Att personalens kompetens och kontinuitet i vården säkras oavsett arbetsgivare. Det är en förutsättning för att man ska få en god vård och omsorg när man blir äldre.
- Att de äldres säkerhet och behov alltid sätts i första rummet och att bemanningen svarar mot dessa behov. Anmälningsplikt ska råda när våld upptäcks av personal inom äldreomsorgen.
- Att det finns tydliga och trygga ledare inom äldre vården, med tillräckliga resurser och befogenheter att skapa en bra miljö för de äldre och en god arbetsmiljö för de anställda.
- Att de äldre ges möjlighet att aktivt påverka innehållet i sin vård och omsorg.

- Att det är individens behov som ligger till grund för individuella och flexibla lösningar vid införandet av välfärdsteknologi i vården.
- Att införandet av nya tekniska lösningar sker med godkännande av den äldre eller dess anhöriga, och med hänsyn till den personliga integriteten.
- Att de äldre görs delaktiga genom dialog, i vissa fall med de anhöriga, för att kunna påverka sin egen vård och omsorg.
- Mer resurser till vården för en bättre rehabilitering.
- Att personalen inom äldreomsorgen av vårdgivaren förses med arbetskläder och övrig utrustning, för att säkra hygien och hälsa hos de äldre.

ÄLDRES TRYGGHET OCH SÄKERHET:

”Äldre har rätt att ställa krav!”

Inom äldrepolitiken formuleras ett av målen som ”att låta äldre personer kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende.” Och Socialstyrelsen beskriver i en lägesrapport att ”vård och omsorg ska bedrivas i enlighet med gällande regelverk och främja äldres trygghet och säkerhet.”

Bakgrunden till dessa målbeskrivningar är naturligtvis att åldrandet över tid innebär både fysiska och psykosociala förändringar. Det medför ofta ökat beroende av tillsyn och stöd för att klara det dagliga livet, vilket kan

påverka upplevelsen av trygghet. Äldrepolitik får dock inte reduceras till enbart en fråga om hjälp och stöd. Det handlar också om att äldre har rätt att ställa krav på service, aktiviteter och samhällets utformning i sin helhet, så att livet kan levas på lika villkor i hela landet och under värdiga och trygga förhållanden. I takt med att antalet äldre och medellivslängden ökar blir främjandet av trygghet och säkerhet en stor utmaning för SKPF att möta.

Det är exempelvis viktigt att kontanter finns kvar som betalmedel vid sidan av alternativa lösningar. Om kontanter inte kan användas i vardagen uppstår stora problem för många, inte bara äldre utan även i exempelvis föreningslivet där kaffekassan eller intäkterna från lottförsäljning inte kan lösas in. För många äldre finns det en trygghet i att betala med kontanter istället för med kort eller via dator. Integritetsaspekten i att betala kontant måste också beaktas. Frågan om kontantförsörjningen ska därför behandlas i en demokratisk process och inte överlåtas åt det privata banksystemet att besluta om. En offentlig aktör ska stå som garant för att kontanter ska vara tillgängliga i hela landet.

SKPF Pensionärerna ska arbeta för:

- En nollvision för fallolyckor.
- Att äldre har tillgång till hjälpmedel och välfärdsteknik anpassad till den enskildes behov och önskemål.
- Att landets alla kommuner utarbetar rutiner

för hur man förebygger, identifierar och hanterar äldres utsatthet för brott.

- Att kunskapsläget om våld och övergrepp mot äldre fördjupas och problemen åtgärdas.
- Att kontanter som betalningsmedel ska finnas kvar vid sidan av alternativa lösningar.

ÅLDERSDISKRIMINERINGEN:

"Även äldres röster ska höras!"

Äldre är en resurs i samhället med erfarenheter och kunskap som ska tas bättre tillvara på än vad som sker i dag. Åldersdiskriminering förekommer alltför ofta och tyvärr i väldigt många samhällssektorer. Brist på samlingslokaler och ekonomiska resurser hindrar ofta de äldre från att göra sina röster hörda. I SKPF Pensionärerna finns en unik samlad kunskap kring hur det är att ha arbetat i den offentliga sektorn, vare sig det varit i stat, landsting eller kommun. Den kunskapen vill vi dela med oss av!

SKPF Pensionärerna ska arbeta för:

- Att motverka åldersdiskrimineringen i samhället.
- Att möjligheterna till inflytande och delaktighet för äldre förstärks. I de politiskt tillsatta församlingarna behöver fler äldre komma till tals och få uppdrag. Vi måste därför trycka på de politiska partierna att fler äldre ska få uppdrag och sättas upp på vallistor.

- Att det lagstiftas om att det ska finnas pensionärsråd på alla nivåer och i alla beslutande organ i det offentliga. Formerna och villkoren för dem behöver stramas upp och förbättras även innan en lagstiftning kommer till stånd.
- Att bidragen till pensionärsorganisationerna förbättras, både på central och lokal nivå.
- Att det ska finnas möjligheter för pensionärsorganisationerna att samlas till möten i alla kommuner till en rimlig kostnad.
- Att våra representanter får den utbildning och stöd som behövs för att aktivt driva förbundets frågor.

HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE:

"Alla ska kunna delta i samhället på lika villkor!"

SKPF kräver att kultursatsningar görs för att stärka äldres möjlighet att delta i kulturlivet. Genom att erbjuda rätt boende kan känslan av ensamhet minimeras. Förebyggande hälsovård och tandvård måste erbjudas alla och E-hälsa ska genomföras i hela landet.

SKPF Pensionärerna ska arbeta för:

- Att ålder och boendeform aldrig får utgöra ett hinder för den som vill ta del av ett rikt kulturbud. Alla ska kunna delta på lika villkor.
- Att äldre utan avgift ska få delta i fysiska aktiviteter på kommunala badhus och sportanläggningar.

- Att åtgärder för att förbättra hälsan omfattas av högkostnadsskydd, oavsett var åtgärderna sätts in. Till exempel ögon och tänder är sådant som många har besvär med utan att glasögon och tandvård ingår i högkostnadsskyddet. Tandvård för äldre ska vidare göras mer tillgänglig.
- Att högkostnadsskyddet ska bli mer likformigt över landet.
- Att mammografi och screening av prostatan görs kostnadsfritt och regelbundet utan övre åldersgräns.
- Att personal inom kommun och landsting har god utbildning i geriatrik och gerontologi. För att tidigt upptäcka risk för suicid och kunna se förändringar hos de äldre är det viktigt med kontinuitet hos personalen.
- Att avregleringen av apoteksväsendet följs upp och att den utvärdering som gjorts omsätts i åtgärder. Det behövs större kontinuitet i medicineringen och ökad kunskap hos läkare för att säkra en medicinering som utgår från de äldres behov.
- Att E-hälsa utvecklas och införs i hela landet. Nationell e-hälsa ger säker information inom vård och omsorg och gör informationen mera tillgänglig. Det ger den äldre möjlighet att komma åt dokumentation från sina insatser och behandlingar och därmed också möjlighet att kunna påverka den vård som erbjuds.

REKRYTERING OCH MEDLEMSVÅRD:

”Förbundet ska bli en starkare röst i samhället!”

SKPF är Sveriges tredje största pensionärsförbund. Under 2016 gick SKPF och SPRF samman genom en fusion. Därmed fick förbundet ett ökat antal medlemmar. Förbundet fortsätter att ha en positiv medlemsutveckling. Medlemstillväxt är viktigt för förbundet. Ju större förbundet blir desto tyngre väger vi som organisation och desto mer kan vi påverka och bli en röst i samhället och stärka bilden av SKPF Pensionärerna som en offensiv organisation. Vi ska arbeta för en fortsatt positiv medlemsutveckling.

SKPF Pensionärerna ska arbeta för:

- Att fortsätta att utveckla mediestrategin för att informera om SKPFs verksamhet.
- Att SKPF etablerar sig alltmer som en välkänd intresseorganisation för pensionärer.
- Att förbundets aktiviteter är viktiga med varierande aktivitetsutbud.
- Förbundet ska vara öppet och samarbetsinriktat med Svenska Kommunalarbetareförbundet, andra fackliga organisationer och övriga organisationer som delar förbundets intressen och mål. Att ta fram en plan för ett långsiktigt tänkande kring framtida medlemsvärvningsstrategier.
- Att utvidga rekryteringsbasen.
- Att uppmuntra och bejaka utbildning och information kring ny teknik.

INTERNATIONELL VERKSAMHET:

”Den nordiska välfärdsmodellen ska utvecklas!”

Det är åtta nordiska förbund anslutna i Nordiska Samarbetskommittén (NSK) med totalt 1 049 012 medlemmar (2015) och länderna är Norge, Danmark, Färöarna, Island, Finland och Sverige. Samarbetskommitténs uppgift är att informera och diskutera de olika nordiska ländernas situation avseende pensionärernas ekonomiska och sociala förhållanden. Utvecklandet av den nordiska välfärdsmodellen är utgångspunkt för detta arbete.

Samarbetskommittén ska även följa utvecklingen inom EU, särskilt vad beträffar organisationen AGE Platform Europe, där NSK är medlem som europeisk federation, och ta fram gemensamma hållningar i europasamarbetet. Kommittén följer även globala förhållanden som rör pensionärer samt utgör ett organ för erfarenhetsutbyte mellan medlemsorganisationerna och andra aktörer. NSK har kontakter med Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet i speciella frågor.

SKPF Pensionärerna ska arbeta för:

- Att utveckla den nordiska välfärdsmodellen.
- Att informera om och diskutera de olika nordiska ländernas situation avseende pensionärernas ekonomiska och sociala förhållanden.
- Att vara delaktig i det nordiska samarbetet.
- Att ta till sig och byta goda exempel och idéer.

BESÖK Franzéngatan 4 **POST** Box 300 88, 104 25 Stockholm
TEL 010-442 74 60 **E-POST** info@skpf.se www.skpf.se www.harochnu.se